

SZALÁRDI GÁBOR

A közös nyomozó csoport alkalmazásának hazai gyakorlata, eddigi tapasztalatai*

A folytatásban első beszélgetőtársam *dr. Rubicsek Norbert* rendőr alezredes, aki a cikk idején a hágai Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) mellett működő Europol Magyar Összekötő Iroda vezetője volt, jelenleg nemzeti szakértő. A nemzetközi együttműködésben eltöltött öt év tapasztalatait osztja meg a közös nyomozó csoportokról (*Joint Investigation Team; JIT*). Vannak kollégák, akik hazai nyomozó szerv tagjaként részt vettek/vesznek egy JIT-ben, és vannak olyanok, mint például a korábbi interjúban bemutatott *Garamvölgyi Balázs* ügyész, illetve Rubicsek Norbert is, akik a JIT megalakításában, nemzetközi aspektusaiban vállalnak szerepet.

■ *Mióta van a rendőrségnél, és mivel foglalkozott, illetve foglalkozik?*

Rubicsek Norbert: 1996 óta vagyok hivatásos állományban. Először rendőrként, majd 2000-től 2008-ig határőrként szolgáltam, s az integráció óta ismét a rendőrségen dolgozom, 2008-tól 2013 végéig nemzetközi szinten kapcsolattartóként, összekötő tisztként, jelenleg nemzeti szakértőként. 2012 októberétől 2013. december 31-ig vezettem a Hágában lévő Europol Magyar Összekötő Irodát. Az Europol Magyar Összekötő Iroda – szakmai irányítás tekintetében – az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központjához tartozik és az Európai Rendőrségi Hivatal mellett működik. Egyik fő tevékenysége a magyar rendvédelmi szervek érdekeinek külföldi képviselése, megfeleltetve az Európai Unió bűnüldözési politikájában meghatározott feladatoknak, stratégiai és műveleti céloknak, kiemelve elsősorban a hazánkat érintő nyomozásokat és az azokkal kapcsolatos nemzetközi információcserét. Értem ezt azokra a bűncselekményekre, amelyek elkövetői vagy maga a bűncselekmény túllépnek Magyarország határain, és akár származásuk, akár az elkövetői magatartás, illetve a sértetti kör több európai vagy úgynevezett harmadik országot érint.

* Az interjúsorozat első része a Belügyi Szemle 2013/11. számában jelent meg.

■ *Mit emelne ki az Europol-tagsággal járó előnyök közül?*

R. N.: Az Europol által lehetővé tett elemzői és művelettámogatói szolgáltatások mellett az európai bűnügyi együttműködés egyik legnagyobb vívmányának tartom az Europol mellett működő Európai összekötő tiszti hálózatot, amelybe az Európai Unió 28 tagállama és a társult országok, illetve szerződő partnerek delegálnak összekötőket. Közvetlen kapcsolattartás van, és a hét minden napján huszonnégy órában elérhetjük egymást, ily módon garantált az azonnali adatsere.

■ *Melyek azok a tényezők, amelyek életre hívták a közös nyomozó csoportot? Milyen folyamat előzte meg ennek hazai alkalmazását?*

R. N.: A komplex, szerteágazó, határon átnyúló szervezett bűnözői csoportok ellen csak különleges eszközökkel, eljárási formákkal tudunk hatékonyan fellépni. Az egyik ilyen, kifejezetten hatékony eljárásjogi eszköz a közös nyomozó csoport, illetve az ennek keretében folytatott nyomozás és információcsere, amellyel Magyarország egyes bűnüldöző szervei most ismerkednek, mások azonban már sikerrel alkalmaznak is. A kezdet nem volt könnyű, számos ismeretszerzésre, konkrét tapasztalatok megismerésére irányuló találkozóon vettünk részt, ezeken hathatósan segített az Európai Ügyészeti Hivatal (Eurojust) akkori és mostani delegált magyar kollégiumi tagja, valamint helyettese és asszisztense. Részt vettünk a témára vonatkozó elméleti felkészítéseken is, ezeken nyilvánvalóvá vált, hogy csupán a megfelelő ügyet kellett megtalálni ahhoz, hogy a megszerzett elméleti tudást a gyakorlatba ültessék a hazai nyomozó kollégák és persze mi is. Az első magyar részvételi közös nyomozó csoport megalakításához azonban sok folyamatban lévő büntetőeljárás iratanyagát kellett felülvizsgálni, míg végül az ügyészség a Nemzeti Nyomozó Iroda munkatársaival karöltve, az Europol és az Eurojust támogatásával megtalálta a megfelelőt. Ez volt a már mindenki által megismerhető és a sajtóban is többször megjelenő JIT Veto, amely a labdarúgó-mérkőzések eredményeinek anyagi haszonszerzés céljából történt manipulációjára specializálódott nemzetközi szervezett bűnözői hálózat tagjainak azonosítását és teljes körű felszámolását tűzte ki célul és vitte végbe. Hogy miért volt ez a nyomozás a legmegfelelőbb? Mert nemcsak uniós országok futballbajnokságát érintette, de behálózta az egész világot; az elkövetők nagyon sok focimeccset előre leszerveztek, „megbundáztak”, és a vesztegetések nyomán igen nagy összeggel fogadtak a megbeszélte eredményekre. Erre nem is térnék ki bővebben, hiszen, ha jól tudom, az interjú első része a JIT elméleti hátterét, illetve a JIT Veto alkalmazásának tapasztalatait tárgyalta. Annyit azonban

hozzátennék, hogy az elérhető információk megszerzésén alapuló felkészülési szakasztól a hatékony és gyors információcserén át a közös, összehangolt műveleti akciónapig (házkutatások, elfogások egy időben több ország területén), természetesen a magas szintű végrehajtás mellett, egyetlen domináns tényező, ha úgy tetszik, lépcsőfok sem jöhet létre kellő lelkesedésből fakadó szakmai motiváció és kitartás nélkül. Még így is, hogy van már némi ismeretünk a JIT-et mint eljárásjogi eszközt illetően, számos akadályt kell elkerülni, problémát megoldani, és ez csak rengeteg utánajárással, odafigyeléssel lehetséges. Ebben nyújtottak nekünk követendő példát a JIT Vetóban részt vevő nyomozó és ügyész kollégák otthon és itt, Hágában egyaránt. A kezdeti buktatók azonban megmutatták számomra azt is, hogy egy ilyen nemzetközi volumenű, hosszabb ideig tartó intenzív együttműködésre építő bűnügyi együttműködés során mindvégig jelen kell lennie a nemzetközi információcserével foglalkozó munkatársnak, aki gondoskodik az adatáramlás folyamatoságáról, és ha kell – már pedig kell –, akkor „finomhangol”: személyes találkozók, kétoldalú egyeztetések keretében csiszolja össze a kultúrák különbözőségéből, a különböző jogi eszközök használatából eredő nézőponteltéréseket. A kollégák és a magyar eljárás érdekeinek képviselője kiemelt feladat, amelyet elsősorban az Europol Magyar Összekötő Iroda tagjai látnak el itt, Hágában. Sok esetben nekünk kell biztosítanunk vagy éppen elzárunk egyes szennitív információt az együttműködő külföldi szervektől, egyes nemzetközi szervezetektől. Kollégáimnak nagy tapasztalatuk és tudásuk van a témában, s amikor szükséges, mindig a bűnügyi szervek rendelkezésére állunk.

■ *Milyen problémákkal szembesülnek az iroda munkatársai, illetve mi lehet a gátja a nemzetközi együttműködésnek?*

R. N.: Bizonyos hazai nyomozó szervezetek a mai napig nehézség, hogy gondolkodásban túllépjenek Magyarország határain. El kell fogadni, hogy az Európai Unióban és Közép-Európában is túlhaladott nézet az önző világfelfogás, a nem csapatban gondolkodás. Az igazán kiemelt bűnügyek igen nagy százalékban nemzetközi és szervezett jellegűek. Hogyan küzdhetnénk velük kizárólag hazai szinten?! E gondolat elsajátítása után a következő lépés a gyakorlatba ültetés akár egy közös nyomozó csoport alapításával. Adódik a következő probléma, miszerint minden tagországnak elsősorban a saját nyomozása a fontosabb. Itt emelném ki ismét azt a személyes jelenlétet és az érdekeink képviselőjét, amelyet többek között az Europol Magyar Összekötő Iroda tagjai látnak el. Igenis a tárgyalóasztalnál kell ülni, és folyamatosan emlékeztetni a tárgyaló feleket – akár az Europolit is – arra, hogy a magyar

nyomozás érdekei legalább annyira fontosak, mint a többi. Számos tényező csak személyes felügyelettel tartható megfelelő kontroll alatt, erre kiváló eszköz akár az Eurojust, akár az Europol Magyar Összekötő Iroda. Személyes tapasztalatom, hogy a nemzetközi területen dolgozó kollégák bevonása és folyamatos foglalkoztatása, információkkal ellátása nélkülözhetetlen eszköze a sikeres együttműködésnek.

■ *Több JIT is van folyamatban, illetve alakulóban. Ezekben is érintett az iroda?*

R. N.: Természetesen. Kisebb-nagyobb mértékben részt vállaltunk, illetve vállalunk az összes jelenleg is futó, illetve hamarosan „beinduló” közös nyomozó csoport megalakításában, az alapjául szolgáló információcserében, de főként a JIT-ekben lévő magyar nyomozások nemzetközi területet érintő kérdéseiben történő tanácsadásban, vagy éppen a hatékonysághoz szükséges támogatásban.

■ *Mi a tapasztalat? Gördülékenyebb az előkészítés és az információcsere vagy még mindig kísérleti szakaszban vagyunk?*

R. N.: Azt azért látni kell, hogy a Legfőbb Ügyészség, az Eurojust magyar kollégiumi tagja, annak helyettese, valamint asszisztense oroszlanrészt vállal minden lehetséges, „JIT-gyanús ügy” mérlegeléskor, hiszen mégis a legfőbb ügyész adja a nevet minden magyar részvétellel megvalósuló JIT-hez. Ez egyrészt tűnhet túlzottan centralizált megoldásnak is, de én úgy látom, hogy az egyre tapasztaltabb és egyébként nagy elméleti tudással felvértezett ügyész kollégák jelenléte csak könnyebbé és egyre gördülékenyebbé teszi ennek az eljárási formának az alkalmazását. Egyébként maradéktalanul bevált gyakorlat, hogy amely ügyek eljutnak hozzánk lehetséges JIT-ként, azokból általában az is lesz, mivel kollégáim és én is mindig azon vagyunk, hogy a nyomozó szervek érdekeit szem előtt tartva hozzunk ki mindent egy adott szituációból, így ha kell, hetekig megyünk egy részinformáció után, vagy szerzünk be nélkülözhetetlen hozzájárulásokat akár az Europol egységeinek vezetőitől, akár tagországok összekötőin keresztül társszervek vezetőitől. Továbbfűzve a gördülékeny megvalósulás gondolatmenetét, én azt látom, hogy a kezdeti két-három hónapos mérlegelési fázis jelentősen lerövidült, akár már hetekben is mérhető időtartamra, ennek lezárása a megállapodás aláírása. Persze ehhez kell az a remekül működő szűrő, amelyet a megfelelő ügyek kiválasztásához használnak a Legfőbb Ügyészségen.

■ *Mi a helyzet a pénzügyi támogatás rendszerével? Ismerik a kollégák, és automatikusan használják is, vagy még kell az iránymutatás, felvilágosítás?*

R. N.: Úgy látom, hogy az első közös nyomozó csoport minden megoldásával és akadályával, illetve a Legfőbb Ügyészség felügyeletével nagyon jó „lecke”, vagy még inkább „állatorvosi ló” volt, rengeteg tapasztalatot szereztünk belőle a pénzügyi támogatás területén is. Két évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy most már úgy beszélhessünk erről is, hogy „a társszervek támogatásának beszerzése után csak be kell adni a kitöltött nyomtatványokat”. Azt tudom, hogy a folyamatban lévő eljárásokban, amelyiknél nem vettek fel támogatást, ott nem is volt rá szükség.

■ *Több tagországban a JIT-megállapodás aláírásának joga a nyomozó szerv vezetőjéé, míg nálunk a legfőbb ügyész írja alá. Ez kissé növeli a döntési időt. Van-e ezzel gondja bármely magyar szervvel együttműködő más szervezetnek?*

R. N.: A nemzetközi együttműködésben eltöltött öt évben azt tanultam meg, hogy – a megfelelő keretek között – bármit meg lehet beszélni az együttműködő országok képviselőivel, ha az adott téma kellően elő van készítve. Itt utalnék ismét a személyes kommunikáció fontosságára.

■ *A nyomozó kollégák keresik a kapcsolatot az irodával az előkészületi szakban?*

R. N.: Igen. Szerencsére egyre többször fordul elő, ennek kifejezetten örülök is, hiszen az iroda egyik elsődleges feladata a hazai nyomozások elősegítése. Segíteni pedig akkor tudunk, ha megkeresnek minket. Nem beszélve arról, hogy sok probléma elkerülhető azzal, ha a kollégák a hivatalos megkeresés előtt felveszik velünk a kapcsolatot. A köztudatban egyre inkább megjelenünk, ezt mutatják a folyamatosan növekvő statisztikai adataink is, ami jó dolog.

■ *Tehát meggyőződéssel áll ki a közös nyomozó csoport jelentősége és az alkalmazásában rejlő pozitívumok mellett.*

R. N.: Maradéktalanul hiszek a JIT-ben, nagyon hasznos dolognak tartom, amely nehezen megkerülhető. Ha bármely nyomozó szerv egyszer kipróbálja, és saját tapasztalatokat szerez, nem hiszem, hogy a későbbiekben gondja lenne az alkalmazásával. Ez olyan együttműködés, amelynek csak a szervezett bűnözői csoportok lehetnek a vesztesei.

*

A közös nyomozó csoport alkalmazásában rejlő lehetőségekbe enged bepillantást a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat-dunántúli Regionális Bűnügyi

Igazgatóságának vezetője, *Csiszár Csaba* pénzügyőr alezredes, aki első alkalommal találkozott a JIT-tel.

■ *Milyen előzményei voltak a közös nyomozó csoport létrehozásának?*

Csiszár Csaba: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal adóágának feljelentése alapján indult nyomozás ismeretlen tettesek ellen adócsalás büntette miatt. Az együttműködő kollégák úgy gondolták, hogy a szóban forgó fémanyag nem hagyta el az országot, csak a számlákat állították ki úgy, mintha tényleges teljesítés történt volna szlovák cégeknek. A kezdeti adatellenőrzések után először bünygyi jogsegélyben vettük fel a kapcsolatot a szlovák társszervekkel. Az adatok cseréje után azonban nyilvánvalóvá vált, hogy már Szlovákiában is volt folyamatban nyomozás ugyanarra az elkövetői körre, és hogy Szlovákia mellett Csehország is érintett volt. A Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészséggel együttműködésben megállapítottuk, hogy az elkövetők Szlovákiában a fémhulladék kapcsán akkor jelen lévő egyenes áfát használták ki, majd a fordított áfa bevezetése után átmentek Csehországba, és ott alapítottak cégeket.

■ *Hogyan merült fel a JIT létrehozásának gondolata?*

Cs. Cs.: Az akkori megyei főügyész helyettes, most már megyei főügyész, *dr. Takács Péter* korábban hallott egy előadást az első JIT-ről (Veto) Budapesten, és ő vetette fel, hogy utána kellene járni. Ezután megindultak az egyeztető levelezések az ügyészség és az Európai Ügyészi Hivatal (Eurojust) akkori nemzeti tagja, *dr. Lévai Ilona* között.

■ *Mi volt a következő lépés? Milyen lehetőségek voltak a lehetséges JIT indokoltságának alátámasztására?*

Cs. Cs.: A rendelkezésre álló adatokat első körben elemzés céljából az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) rendelkezésére bocsátottuk, ugyanis kíváncsiak voltunk, hogy mely országok lehetnek érintettek, és milyen információk érhetők el a fémekkel kapcsolatos csalások vonatkozásában. Az elemzés sikeres volt, mivel Szlovákia és Csehország mellett Lengyelország és Németország is képbe került. Az első megbeszélésre elég gyorsan sor került, Hágában, 2011 nyarán, itt eldőlt, hogy a tágabb és egyéb vonalú kötődés miatt a németek mégsem kívánnak részt venni a JIT-ben. A következő megbeszélésre 2012 tavaszán került sor, ezt intenzív levelezés előzte meg. Mindegyik résztvevő ország képviselője ismertette a saját, nemzeti nyomozását, illetve annak akkori állását, és immár biztossá vált, hogy a bűncselekményeket egy-

azon csoport követte el. A dolog érdekessége, hogy a tettesek Magyarországon laktak, a bűncselekményeket viszont Szlovákiában, Csehországban és Lengyelországban követték el. A lengyelek a megbeszélésen közölték, hogy nem kívánnak részt venni a JIT-ben, holott tudomásom szerint náluk még most is folyamatban vannak a nyomozások. A megbeszélés úgy ért véget, hogy megállapodás született a JIT létrehozásáról.

■ *Mikor került sor a JIT megállapodás aláírására?*

Cs. Cs.: 2012. szeptember 17-én került a megállapodásra az utolsó aláírás is. Valójában már jóval hamarabb is létrejöhetett volna a JIT, de a nyár közbeszólt. A csehek könnyebb helyzetben voltak, mert az ő jogrendszerük szerint a kiküldött is aláírhatta a megállapodást, Szlovákiában azonban volt egy időszak, amikor nem volt legfőbb ügyész.

■ *Milyen egyéb lehetőségeket ragadtak meg az elkövetői kör azonosítása, illetve szélesítése érdekében?*

Cs. Cs.: Sor került az Europol MTIC (*Missing Trader Intra-Community*; áfacsalás, körhíntacsalás) akkor még bünelemző munkafájl (*Analysis Work File*) bevonására, ennek vezetője a második találkozón már részt vett, és felajánlotta a munkafájl segítségét. Továbbá kétoldalú találkozót kezdeményeztünk a szlovákokkal 2012 vége felé, ez igen fontos volt az együttműködés szempontjából, mivel megállapodtunk az akciónap idejében és az elfogások rendjében. Ez különösen ránk nézve jelentett terhet, mert az ügynek huszonegy gyanúsítottja volt, akiknek tartózkodási helyét nekünk kellett azonosítanunk, és az elfogásokat összehangolva végrehajtanunk.

■ *Ha voltak egyáltalán problémák, akkor azok milyen természetűek voltak?*

Cs. Cs.: Egy igen jelentős problémával szembesültünk viszonylag későn, ez pedig a jogrendszerek közötti eltérés volt. Ha Magyarországon elrendelünk egy nyomozást, nem értesítünk róla senkit, az ügyészen és a nyomozó hatóságon kívül senki nem tud a megindított eljárásról. A bizonyítékok begyűjtése után az elkövetők elfogásának és őrizetbe vételének nincs semmi akadálya. Szlovákiában és Csehországban azonban másként van. Ott a nyomozások adatgyűjtéssel indulnak, nem végeznek írásos tanúkihallgatásokat, a meghallgatásokról jelentések készülnek. Ha valakivel szemben elég adat merült fel arra vonatkozóan, hogy bűncselekményt követett el, akkor a nyomozó hatóság úgynevezett vádiratot ír, és ebben értesítenie kell az érintett személyt. Ez körülbelül olyan, mintha Magyarországon a hatóság előre

elküldené a gyanúsítható személynek a gyanúsítás szövegét. Náluk ez kötelező eljárás, eltekinteni ettől csak kiemelten súlyos ügyekben lehet. Ezzel a 2013. január 7-re megtervezett akció előtt szembesültünk, ezért áthidaló megoldáshoz folyamodtunk. Az elfogáskor adtuk át az elkövetőknek a társ-szervek által elkészített vádiratokat. Továbbá a védői jogok is tágabbak. Például minden egyes kihallgatáson jelen lehet a gyanúsított védője is. Következésképpen, ha nem felel meg a mi eljárásunk a cseheknek, illetve a szlovákoknak, akkor nem is használhatják fel a begyűjtött adatokat a saját eljárásaikban, mint ahogyan ez meg is történt. Az eredmény az lett, hogy minden érintettet külön-külön hallgatott ki a három ország nyomozója nálunk, illetve nekünk is kellett külföldön kihallgatást végeznünk, de ez JIT keretében már könnyen megy mindenféle jogsegélykérelem nélkül. Ezt tartom a JIT legnagyobb előnyének. Az sem elhanyagolható szempont, hogy a résztvevő országok megállapodhatnak abban, hogy melyik országban legyen a vádemelés. Ezt természetesen ráérnek egyeztetni a félévente kötelezően tartandó értékelő megbeszéléseken. Egyébiránt a súlyosabb megítélés előirányzott nemzetközi szinten. Jelen esetben ez egybeesik az akaratunkkal, mivel azt szeretnénk, hogy Magyarországon legyen a vádemelés. A másik probléma, amellyel számolni kell, az a fogalmak értelmezési különbözősége. Például nálunk a vádemelés az, amikor a nyomozó hatóság iratismertetéssel befejezi az eljárást, átadja az anyagot az ügyésznek, aki vádiratot ír és a bíróságon ismerteti a vádat, a cseheknél és a szlovákoknál pedig az, amikor a gyanúsítható személy tudomására hozzák azt a tényt, hogy ő gyanúsított lesz. Innentől őt már megilletik a gyanúsított jogai. Sok félreértés fakadhat az ilyen értelmezésből, ha tolmács nélkül tárgyalunk angolul, mint ahogyan ez meg is történt. Később, csak a finomhangoláskor derültek ki a különbségek.

■ *Sikerélmények, pozitív tapasztalatok?*

Cs. Cs.: Az a tény, hogy eljuthattunk a letartóztatásokig, önmagában is hatalmas siker, ezt egyértelműen a JIT által megteremtett szoros és akadálymentes kommunikációnak és együttműködésnek köszönheti valamennyi résztvevő ország. Én úgy gondolom, hogy az előbbieik ismeretében kiemelkedő eredmény egyáltalán a vádemelés lehetőségéről beszélni. Az sem volt egyszerű feladat, hogy úgy kellett tizenhét helyszínen letartóztatásokat végrehajtani, hogy a menekülés vagy bizonyítékok eltüntetésének lehetősége ki legyen zárva. Ki kell emelnem az adóhatóság bevetési állománya mellett az akcióban részt vevő Terrorelhárítási Szolgálat munkatársait is. Az akció napján megfigyelőként mindkét országból, valamint az Europol MTIC-től voltak

kollégák. Ők technikai segítséget nyújtottak, ennek során a mobiltelefonokból mentették ki és elemezték az adatokat (*Universal Forensic Extraction Device; UFED*). Azt kell mondanom, hogy a JIT beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Örülök, hogy a létrehozás mellett döntöttünk, még akkor is, ha vannak buktatói. Ezek azonban kellő tapasztalattal kiküszöbölhetők, és mindeképpen megéri a fáradságot.

■ *Pályáztak-e pénzügyi támogatásra?*

Cs. Cs.: Természetesen éltünk az Eurojust nyújtotta lehetőséggel, bár elsősre az sem volt egyszerű. Oda kell figyelni a pályázat tárgyának pontos megfogalmazására. Mi kértük a magyarról szlovákra fordítás költségeinek elszámolását, amit az Eurojust szó szerint kezelt, így a szlovákról magyarra fordítás költségeit elsősre nem is vették bele, mert azt nem kértük. A megoldás az lett, hogy a következő pályázati ciklusban (háromhetente) ismét benyújtottunk egy pályázatot. Arra is figyelni kell, hogy külön van a tolmácsolás és a fordítás is. Ami nagyobb költség, az az utazás és a fordítás, ezekre érdemes támogatást kérni.

■ *Ajánlaná-e másoknak a JIT létrehozását?*

Cs. Cs.: Mindenképpen. Azért azt látni kell, hogy korábban, ha egy jogsegélyt kiküldtünk egy másik ország nyomozó szervének címezve, akkor legalább három hónap volt, míg az érintett szerv megkapta, majd következett a kért intézkedés végrehajtása, majd a válasz megküldése. A JIT keretén belül telefonos, e-mailes egyeztetések vannak, folyamatos a kommunikáció, és kellő figyelemmel semmi sem maradhat el, nincs visszavonhatatlan hiba, minden korrigálható. A külföldi kihallgatások is elérhető közelségben vannak. A társhatóság beidézi az embereket, mi kiutazunk, és külföldön kihallgatjuk az érintetteket, majd hazautazunk a büntetőeljárásban felhasználható bizonyítékkal a kezünkben. A jogsegéllyel ellentétben a kihallgatás menetére tudunk reagálni, ha az egyik kérdés válaszából adódik egy másik lényeges kérdés, akkor azt feltehetjük. Csupán annyit kellett tennünk, hogy az adott ország büntetőeljárásában és a hazai jogban foglalt figyelmeztetéseket és jogokat is ismertetnünk kellett, a védőket viszont nem értesítettük, mert a magyar büntetőeljárás nem teszi kötelezővé.

*

A négy interjúon keresztül a közös nyomozó csoport együttműködési formáiról érdeklődő kollégák megismerhették a különböző kiindulási pontokból

és más szemszögből érvelő szakemberek álláspontjait, benyomásait és tapasztalatait. A hazai és nemzetközi jogi háttér megismerése kellő alapot nyújt a lehetőségek felfedezésére, az alkalmazás kezdeti fázisában kapott pozitív visszajelzések, sikerélmények pedig elvezetnek ahhoz az eredményhez, amely elég meggyőző ahhoz, hogy adott esetben újra a JIT-et válasszuk. Valamennyi interjúalany említette a nélkülözhetetlen felkészülési fázist, amely túlmutat a saját nyomozás ismeretén. Az utánajárás, az információfolyam közben tartása megterhelő feladat, de ez az egyetlen módja annak, hogy a kelő adatok ismeretében megfelelő döntéseket hozhassunk, és persze egyúttal gondosan gazdálkodjunk az idővel.

Mondhatjuk persze, hogy mennyire bonyolult és időigényes a nemzetközi együttműködés, ráadásul az idegennyelv-használat miatt számtalan félreértés történhet. A szervezett bűnözői csoportok azonban a saját érdekeik védelme, a területeik és bevételeik növelése érdekében azonnal reagálnak a legkisebb változásokra is, és világszerte hoznak létre állandó és szorosan működő kapcsolatokat.

Fel kell tennünk magunknak a kérdést, vajon az Európai Unió és egyben a schengeni térség tagállamaként, a megszüntetett belső határátkelőhelyekkel, egyszersmind jelentős külsőhatár-ellenőrzési feladattal, megközelítőleg 708 km hosszú autópálya-szakasszal és számos kiemelt bűncselekmény kapcsán legalábbis tranzitországgként valóban célravezető-e a nemzetközi információáramlástól való önkéntes elzárkózás.

Az Európai Unió jelmondata a rendvédelmi együttműködésben is szem előtt tartandó. Üzenete valóban a XXI. századba vezeti az újra, a próbatételekre nyitott kollégákat: *In varietate concordia*, azaz Egység a sokféleségben.